

Ur Vifolka härads dombok

---

*Ur A1a:2 Vadstena landsarkiv – kompletterat med renovationerna i Göta hovrätt
avskrivet av Henrik Mosén*

Kopiera texten efter behag – men hänvisa till mig som gjort utdragen och var ni hämtat texterna

---

s 3, **1633 den 18 januari**, hölls laga ting vid Ljunga i Vifolka härad, övervarande
Arrendatoren väl.t Bengt Månsson häradsnämnd med menige man.

Nämnden

Lasse i Sörby

Per i Ekeberg

Joen i Sya

Per i Haddebo

Håkan i Karleby

Harald i Karleby

Nils i Vadstorp

Joen i Fall

Anders i Rustorp

Carl i Forsa

Måns i Ålstad

Joen i Spärringe

r

Nils i Stämman tillfrågades om det hor den konan skedemakerskan honom påfört hade, och hon uti rykte var förekommen. Nils nekade, nu som tillförende, aldeles därtill aldrig ha haft någon olovlig lägerskap med henne. Förfrågades hur han sig därifrån leda. Då bevekade han sig vilja gladeligen med lag fria. Fäste alltså till nästa ting en tolvmannead.

r

Uppbjudes tredje gång å tinget Govlösa, Nederlösa och Gottlösa frälsegårdar.

renovation, **1633 den 15 maj**, hölls laga ting vid Ljunga i Vifolka härad, övervarande
Arrendatoren väl.t Bengt Månsson med de 12 edsvurna i häradsnämnd som nästa tinget tillförenne.

r

Kom Nils i Stämman och tillfrågades om den laggång han nästa tinget tillförenne fäst hade, för det horet den konan ksedemakerskan honom hade tillvitvat. Då presenterade han sig med fyllest själv tolfte sina lagmän. Då även befanns detta sålunda efter denne Nils var en gammal ålderstigen man, alltid över sina 60 år och fört ett ärligt namn och rykte i allan sin tid, både i ungdom, uppväxt och ålderdom, som ingen annat visste det hans kyrkoherde, grannar och "Någrannar", med alla häradsboarna med honom vittnade därtill med den konan som hade honom uti detta rykte kommit är en lätt fånig människa, men sin mun som intet efter vad hon säger och en landlöperska, att ingen nu vet var hon tillhåller eller vistas, utan reser ifrån först den ena orten och till den andra, än och en dan__ kvinna född i Norge. Detta anhöllts hos häradsnämnd, vilka sin mening sålunda bslo att efter denne Nils haver varit en oberyktad man med all god trovärdighet eden måtte honom uppgivas och göras fri.

r

Joen i Rotebo tagit stämning på Nils i Ålstad, för slagsmål och efter Nils stämningen försummade sakfältes han böta svarslösa 3 mkr.

r

Henrik i Mathem uppbyuder nu tredje gång, den södra skattegården i Mathem.

renovation, **1633 den 8 oktober**, hölls laga ting vid Ljunga i Vifolka härad, övervarande Arrendatoren väl.t Bengt Månsson med samtlig häradsnämnd som nästa tinget tillförenne.

r

Jöns Andersson i Boo, Harg sn, kärade sig till sin granne Jöns Persson ibid, att han hade slagit hans hustru både blå och blodig i sin egen gård. Härtill vittnade Simon i Harg, fjärdingsman, att han såg Jöns Anderssons hustru haver 8 blånader och 3 blodviten, och sålunda tillkommit att dagen tillförenne slogos bägges deras hustrur och den andra dagen, kom Jöns Persson gående i sin tomt, att utköra någon boskap, vilken tomt dem båda lika mycket tillkom, och var belägen mellan båda gårdarna. När Jöns Anderssons hustru fick honom se begynte hon bruka på honom en slem ond mun. Då bad Jöns Persson henne tiga och hålla mun på sig, och om henne var något tillhinders skett hon tillbedjo sin man gå ut och tala med sig. Då svarade hon, menar du jag är icke kone god nog sprang med det samma till honom utur sin gård och uti tomten hade en "Räkespadhe" i handen, med vilken hon slog till Jöns Persson över ansiktet och hade när övergått? honom, hade icke hjälp kommit. Sedan fattade han med henne i Räckespaden och hon honom uti håret, och innan de skildes åt slog han henne som förb.de är 8 mlånader och 3 blodviten. Varför efter detta perlementet är först förorsakat av bägge kvinnorna med en hop skvaller och munbruks såsom och nu detta skedde på bägges rådande ägor kunde detta ej fällas till Edsöre Brott, utan efter själva skadan, efter såsom vittnen Simon i Harg, Lasse i Boo, med gjord ed å bok betygade, blott alltså Jöns Persson sakfälter för 8 blånader och 3 blodviten. Böte efter 10 Capt i Sårsmålom med vilja 3 mkr för var blånad och 6 mkr för vart blodvite. Löper in summa 10 D.r.

r

Sedan sakfältes Jöns Anderssons hustru för hon dagen tillförenne hade slagit Jöns Perssons hustru 3 blånader att böta för var 3 mkr, efter föreb.de Capitel.

r

Nils i Ålstad sakfältes för han hade slagit Joen i Rotebo på vägen emot Linköping med en yxa hans tummelfinger fördärvat, därav han lytter är. Böte efter 3 Capt i Sårsmål. med vilja 9 mkr för lytet och 12 mkr för sår målet.

r

Landsgevaldiger Per Olofsson hade låtit stämma Olof i Govlösa för ett svärd dem emellan stod, som Per Olofsson levererat hade Olof i Govlösa till förvaring och nu förkommit. Och efter Olof var laglig stämd och kom intet till svars. Sakfältes han att böta för svarslöso 3 mkr.

renovation, **1633 den 4 december**, hölls laga ting vid Ljunga i Vifolka härad, övervarande Arrendatoren väl.t Bengt Månsson med häradsnämnd som nästa tinget tillförenne.

r

Anfördes för rätten en kona be.d Ingeborg Pedersdotter i Svås en knekthustru, vilken sitt eget barn mördat hade, såsom således ransakat och bekänt är, N: att hennes man är en knekt och varit på tåg i Tyskland nu på tredje året emedan han nu borta var haver hon förliden jul låtit sig belägra, och nu förn några veckor fött barn, i en änkas gård i Svås uti Veta sn, en afton när annat folk var i säng uti en förstuga och strax barnet vart fött, det tagit och lagt bak förstugudörren och lagt på det ett kläde därmed det låg till morgonen och strax om morgonen tog det dädan och bar bort och kastade det i en källa. Det där låg i 14 dagar, sedan de 14 dagar voro ändade kom änkans dotter och skulle taga vatten i

samma källa, blev så detta barnet varse och lopp strax tillbaka och kungjorde det sina moder, vilken tillika med flera där i byn, dit till källan gingo och funno barnet som pigan sade. Det de låto upptaga, begynte så ransaka vem det hade gjrot, vunno så denna förb.de kona Ingeborg, vilken det nu tillstod, och godvilligen bekände, men det någon skulle vara med henne i råd, då eller styrko till detta mordet, bekände hon ingen utan sade sig det allena av sitt eget onda uppsåt gjort hade. Sammalunda gjorde hon och sin man fri, som nu nyligen är hemkommen av tåg, att han intet haver visst, varken av hennes lägersmål eller barnamord.

Sedan ransakades med henne av vem hon var belägrat, och barnafadern var. Då bekände hon på en dräng Anders i Mörby be.d, som nu tillstädes var, vilken ville intet detta tillstå, utan nekade alldeles därtill [...] då sade hon att denna drängen var den samma och att han belägrade henne i änkans stuga i Svås i ett Drösäte Till detta vittnade änkans broder en gammal man, över 80 år, be.d Seved i Ljunga, att den natten hon beskyller på att drängen haver legat med henne i Drösätet, lego där ingendera, varken hon eller han, utan lego annorstädes i stugan på var sitt ställe. Ville fördenskull denna Seved samt änkan fria drängen. Sedan tillsades henne är ytterligare hon ville erkänna sanne barnfadern, efter hon tillförenne några åtskilliga beskyllningar haft haver och sig höra låtit, det hon nu intet ville tillstå, utan så är att hon kan något bekänna när hon skall stå sitt straff, men annor besked ville hon nu intet göra eller någon för rätten bekänna utan denne drängen, ehuru ofta henne med högsta flit förmant blev. Därför drängen i löfte ställdes, men konan fick sin dom efter det 2 Capit i Högmålom till att Brännas.

r

En tjuv b.d Anders Håkansson i Tollstad, som vid Slaka ting i Hanekinds härad den 25 oktober 1633 blev dömd för "Gårtiufnadh" till gren och galje och domen uppförsänt till den hölovliga konungliga hovrätt. Då samma gång bekände tjuven att han hade gjort enfallt hor i Vifolka härad med Beridz dotter i Nybble Ingeborg b.d. Därför han härtill Vifolka häradsting förder är, och detta lägersmål således de bekände, N: att denne Anders var kommen ifrån Västergötland och haver sig här förhållit i Vifolka härad och föregivit sig vara en ogift karl. Kom så uti umgänge med denne Ingeborg och läts han vill hava henne till hustru, med vilket umgänge han henne sålunda till lägersmål bringade och rådde henne med barn. Och en tid därefter kom hans hustru ifrån Västergötland med 5 små barn, efter honom, därav han då röjd blev, och satter i Ljunga kista där han sig utbröt, och nu ytterligare fången i Hanekinds härad och där dömd för tjuveri han där och annorstädes på åtskilliga orter stulit hade, såsom uti hans där givne dom finnes förmält. Och efter denne tjuven Anders samt Ingeborg detta sitt lägersmål hava godvilligen bekänt avsades deras dom för enfallt hor efter guds lag ifrån livet.

r

Samma dag kom för tinget h. Karin i Mjölby och tillkärade sin innershustru hustru Ingegärd (Ingärdh) att hon hade stulit henne ifrån 18 al.r väv som nämnden värderade för 9 mkr peng.r Det Ingegärd kunde sig ej ifrån leda, utan med henne i handom tagit. Därför Ingegärd sakfälltes böta 40 mkr och giva målsäganden sitt igen.

r

Att allt detta föreskrivne å häradstinget sålunda ransakat, skärskönt och avdömt är Tryckes detta ____ med mitt och härads signete och min underskrivne namn. *Hans Olufson*

Ur A1a:2 Vadstena landsarkiv – kompletterat med renovationerna i Göta hovrätt
avskrivet av Henrik Mosén

Kopiera texten efter behag – men hänvisa till mig som gjort utdragen och var ni hämtat texterna

---